

NATUUREDUKATIE IN EMMEN

Henk Klaver

Wie zich binnenkort binnen de gemeente Emmen gaat bezighouden of blijft bezighouden met alles wat natuur heet, loopt grote kans te maken te krijgen met een speciale ambtenaar 'natuurzaken'. Deze ambtenaar wordt door het dagelijks bestuur van de Zuidoost Drentse gemeente Emmen aangeesteld, op advies van een ambtelijke werkgroep die zich vanaf 1980 heeft gebogen over natuuredukatie. Onlangs kwam deze werkgroep met haar bevindingen naar buiten.

Vele aanbevelingen zullen nog een tijdje in de koelkast komen om ze langer houdbaar te houden, en laten we hopen dat B & W ze niet doorschuift naar het diepvriesvak voor nog langer houdbare tijden.

Zo zal een blindentuin, een nog uitgebreidere kruidentuin en een echte kinderboerderij met een gemengd bedrijf nog even op zich laten wachten waarvan de reden in deze economische teruggang valt te raden: geldgebrek.

Natuuredukatie kan gezien worden als een proces. Steeds weer komen er andere ideeën om de mens te wijzen op z'n natuurlijke omgeving en de zorg daarvoor. Een echt moraliserend stukje Kennis der Natuur wil ik de lezers van Noorderbreedte dan ook niet graag onthouden. Het komt uit 'Raadgevingen en Onderrichtingen voor kinderen, ten dienst der Scholen'. Hierin schrijft de Stadsschoolhouder van Haarlem, de heer N. Anslin in 1827: *'De hond en de kat, de hond en de kat zijn twee verschillende huisdieren, waarvan de eerste ons veel meer nuts verschaft dan de laatste. De hond is in der daad een vriend der menschen, getrouw en gehoorzaam. De kat daarentegen is een valsch dier, dat dikwijls de vriendschap met*

krabben en bijten beantwoordt. Zij is zeer snoepachtig en bij visch, vleesch of gevogelte niet te vertrouwen.'

Een vorm van natuuredukatie die in onze wereld anno 1982 niet meer past. Natuuredukatie kun je dan ook zien in de vorm van een proces. Het steeds veranderen van de onderwijsvorm, de manier waarop men mensen wil aanzetten tot enzovoort . . . Emmen ziet deze natuuredukatie ook als een proces.

De speciale ambtenaar moet activiteiten ontwikkelen om de belangstelling van de bevolking voor de waarden van natuur en landschap te vergroten.

Hakken en knippen ondanks goede wil Na de opkomst van de industrie is Emmen uitgegroeid tot een verstedelijkte kern, met daaromheen negen buitendorpen waarvan de authentieke karakters ook aan het vervagen zijn. Hierdoor is de relatie met het zogenaamde 'buitengebieden' sterk terug gelopen.

Hoewel Emmen zich naar buiten als stad met 'open groen' presenteert zijn veel plantensoorten zoals bijvoorbeeld het fluitekruid bij de mensen niet meer bekend. Ook de band met dieren van de boerderij is aan het vervagen. In deze verwijdering wil men trachten een verkleining te brengen.

Toekomstplannen voor nieuwbouwwijken zoals de 'rietlanden' ten zuiden van Emmen worden door de provinciale overheid danig in de war gestuurd.

Zo had de Emmer stedebouwkundige André de Jong maar liefst 26 ha groen in de wijk geprojecteerd, echte boerderijen naast het blokjeshuis, maar het financiële plaatje is niet rond te krijgen dus resoluut hakken en knippen in het groen. Emmen van goede wil maar . . .

De natuuredukatie in Emmen wil uitgaan van het waarderen, het ontdekken, het leren kennen van en omgaan met de natuur. Het bewustwordingsproces is een erg belangrijk onderdeel van de vorming menen de werkgroepsleden.

Vereniging Nederlandse Gemeenten

Ook anderen houden zich bezig met het begrip natuuredukatie. Zo komt er begin 1982 een nota van de provincie Drente over dit onderwerp.

Ook de Vereniging Nederlandse Gemeenten in Den Haag heeft een notitie uitgebracht onder de naam 'Natuur in de stedelijke omgeving'.

Zij schrijft in haar notitie oa. dat de gemeente de aangewezen instantie is die zich met de natuuredukatie moet bezighouden. De lagere overheden staan het dichtst bij de bevolking zo zegt de VNG. En die gemeenten kunnen de betrekkingen tussen mensen, planten en dieren in de omgeving verbeteren.

Wensen

Wie kent niet de spreuk: 'Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst'?

Deze spreuk zou uitermate goed van toepassing kunnen zijn voor Emmen. Zij wil met het aanbrengen van waarden over milieu en landschap beginnen bij deze jeugd. De band

met de scholen zal op dit vlak nog beter worden dan die al is. Ook de pas aangestelde onderwijsadviseur de heer Wever heeft reeds aangekondigd zich onderwijskundig met dit aspect bezig te gaan houden. Lesbrieven, natuurpaden, natuurcentrum zijn goede voornemens.

Ook de samenwerking met Staatsbosbeheer wil men in de toekomst nauwer aanhalen. De kosten van het natuurcentrum, waar groepen leerlingen ontvangen kunnen worden, worden geraamd op f 200.000,— per jaar waarvan de helft elk jaar terug komt als jaarlijkse last. Geen goedkope groene winkel, maar een winkel die zichzelf terug verdient zou je kunnen zeggen.

De wensen van de werkgroep zijn:

1 Kinderboerderij met gemengd bedrijf, het verbouwen van bieten, maïs, graan en aardappelen en het houden van koeien, kalveren, varkens en pluimvee.

2 Het aanleggen van een boomgaardje voor het kweken van appels, pruimen, peren en kersen.

3 Een moestuin waar aardbeien, frambozen, bramen, rode bessen, zwarte bessen en kruisbessen gekweekt worden.

4 Een uitgebreide kruidentuin

5 Een natuurfietsroute

6 Natuur- en stadspaden

7 Controle op begroeiing langs de kant van de weg

8 Voorbeeldtuinjes aanleggen

9 Blindentuin.

Kenmerkend voor een blindentuin is dat er planten met bijzondere geuren (aangenaam, zoet, scherp, kruidig, tot ronduit stinkend), en bijzondere bladeren (zacht, wollig tot stekelig) groeien.

Men wil in de toekomst een dergelijke tuin aanleggen, op een rustige, veilige plek in de gemeente. Bordjes met brailleopschriften completeren het geheel.

Een goed contact met de Nederlandse Vereniging van Blinden en Slechtzienden is vanzelfsprekend.

Natuuredukatie een goed idee, dat pas dan zal slagen als er naast de menselijke wil ook de politieke wil aanwezig is. Een politieke wil die er vandaag moet komen als men denkt aan de mens van morgen.

Bronnen:

D.T.E. van der Ploeg, Kind, School en Natuur, Gemeente Emmen, buro voorlichting, Rapport Natuuredukatie.

De heer H. Klaver is free-lance journalist te Emmen.